

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԱՏԻՊԻԱԿԱՆ ԱՆՈՒՄ

ԿՆՈՉ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Պատմամթերք

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академия Наук
СССР

Երկրի Գեոգրաֆիկա

Թարգմ. Գեորգ Բարսեղյանից

Գրք. Կ. 3 ԿՈՊ.

Մոսկվա

ԽՐԵՂԻՍ

Տպ. Թատյանի քիլոմետրի, Կապի Ե. Մահալի-Յակոբյան

Սերգեևսկայա փող. №1.

1904

85
U-43

Պատմամթերք

38

Handwritten numbers: 416, 5267

06 JUN 2009
19 NOV 2010

Handwritten numbers: 85, 4-43

ՄԱՏԻՆԻԱ ԱՆՐԱԾ

Handwritten numbers: 85, 4-43

59046-86

85 Անթրապոլոգիա
4-43
Գնաց գանդակներ

ՄԱ-6852	26/5	28	

ԿՆՈՁ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Պատմության

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

Թարգմ. Գեորգ Բարսեղյանց

Թ Ի Ը Ի Ա
Տպ. Թատարի քիլաձէի, Կապլ Ե.Մահալու-Յակոբյան
Սերգէտկայա փող. №1.
1904

3.0 JUL 2013

8209

ՀԱՅԿԵՆՐԱՊ Զ.ՈՍԻՊ

Дозволено цензурою 29 апреля 1904 г. Тифлисъ.

59046.66

ԿՆՈՋ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

I

Գեղեցիկ, ջահիլ մայրը, շիկահեր ու վարդագոյն մի կին, հանդարտ կերպով ասեղնադորձում էր մի փոքրիկ շապիկ, իսկ Մարիօն նստած էր կարպետի վրայ և թղթից կարմիր ու կապոյտ գինւորիկներ էր կտրում. ահա այդ ժամանակ, յանկարծակի, միանգամայն անսպասելի կերպով, դուռը բացւեց և շէմքի վրայ, ժպտալով, երևաց հայրը:

— Եկ հետս, Մարիօ, գնանք, իմ թանգագին դուռակ, մայրիկիդ խընդրիք, որ քեզ հագցնէ. ես ուզում եմ քեզ հետ գրօսանքի գնալ:

Մայրիկն յօնքերը փոքր ինչ կիտեց և տեղից չէր շարժուի: Մարիօն ցատկեց և թռչկոտում էր հօր

առաջը, գրկելով նրա ոտերը և կա-
տւի նման տրորւելով:

— Հայրիկը, հայրիկս եկաւ, —
կրկնում էր նա և ուրախութիւնից
թռչկոտում:

— Դէ, էլ ինչ ես սպասում, Թեկ-
լա, Մարիօին հագցրու, չէ որ ար-
գէն ուշ է:

— Գու ճշմարիտ ուզում ես նրա
հետ գրօսանքի գնալ, — հարցրեց նա
գարմացած, առանց տեղից շարժ-
ւելու:

— Մի մտածիր է. ախր ես եր-
կու ազատ ժամ ունիմ. չէ որ սա
ուղղակի հրաշք բան է, իսկ Մարիօն
ինձ հետ երբէք ոչ մի տեղ չի եղել:

— Եթէ նրան Պինչիօ տանես,
նա կըմբսի:

— Եթէ այդպէս է, ես նրան այլ
ևս Պինչիօ չեմ տանիլ: Որդեակս, չէ
քեզ համար միւսնոյն է, Պինչիօ գնաս
թէ չըզնաս:

— Այո, հայրիկ, ինձ համար միւ-
սնոյն է, միայն թէ քեզ հետ գամ և
մայրիկս էլ ինձ մախմուրէ զգեստս
հագցնէ:

— Պալատի մօտերը խոնաւ կը-
լինի, — նկատեց մայրը:

— Մենք կարող ենք պալատի
մօտերը չըզնալ: Ա՛, հասկացայ. դու
չես ուզում, որ Մարիօն հետս գալ...
Ուրեմն դու նախանձում ես որ միա-
սին ենք գնալու, հա:

— Մտքովս էլ չի անցել, — ասաց
նա, ուտերը վեր բաշելով:

Ու տեղից բարձրանալով, իսկա-
պէս դժւարութեամբ շարժւելով մի
զարանակից միւսը, բացելով բոլոր
արկղներն ու բոլոր պահաբանները
և ոչինչ չըզտնելով, ջահիլ, սիրունիկ
մայրն սկսեց հագցնել Մարիօին:

Իսկ Մարիօն, սատանի ճուտի
պէս, շապկանց զլղիղլոր էր գալիս
անկողնում և սպասում էր, մինչև որ
մայրիկը նրա արգուզարդի բոլոր
պարագաները կըզտնէր: Նա խա-
զում էր հօր հետ, վերջինս էլ ան-
զազար համբուրելով՝ նրան բարձ-
րացնում գցում էր անկողնի վրայ
և ինքն էլ ծիծաղելով ընկնում էր
նրա կշտին:

Հաղցնելու ժամանակ մայրը շատ անգամ թերւում էր դէպի Մարիօի վիզը, իսկապէս ցանկանալով նրան մի գաղտնի բան ասել: Բայց ամուսինը բոլոր ժամանակ այնտեղ էր՝ ծիծաղադէմ և ուրախ:

Վերջապէս մայրը վերաբերուն արդէն հագցրեց Մարիօին և, չընդկատելով, ծուռ կերպով կոճկեց այն: Պէտք եղաւ կոճակները բացել և նորից կոճկել նրանց ամբողջ շարքը: Մարիօն անհամբերութիւնից դողում էր: Երբ մայրն սկսեց Մարիօի համար թաշկինակ փնտրել, հայրն արդէն գլխարկը ծածկած պատրաստ էր:

— Ոչինչ, Թեկլա, եթէ հարկաւոր լինի՝ իմս կըտամ:

— Ինձ թաշկինակ հարկաւոր չի գալ. գնանք, գնանք, հայրիկ:

— Նրա համար խաղալիքներ չը գնես, խորհուրդ տւեց իր ամուսնուն՝ կիսաձայն ասելով:

— Անհոգ կաց, չեմ գնիլ:

Մայրը համբուրում է իր գա-

ւակի ճակատը մի երկարատե համբուրով, այնպիսի երկարատե, որ կարծես դրանով մի բան է ուզում նրան ասած լինել:

Նա դուրս է գալիս նախասենեակը և նայում է, թէ ինչպէս հայր և որդի իջնում են սանդուղքից՝ գատարկաբանելով և թռչկոտալով:

— Մարիօ, — կանչում է նա:

— Ի՞նչ է, մայրիկ:

— Լսիր... եկ այստեղ:

— Մայրիկ, այդտեղից ասա:

— Վախում եմ մըսես, եկ վրդնոցդ տամ:

— Ո՛չ, չեմ մըսում: Յ'տեսուլթիւն, մայրիկ:

11

Մօտենալով բալագանի դռներին, ուր ցոյց են տալիս — վանդակներում՝ վագրեր, և աւազաններում՝ կոկորդիլոսներ, Մարիօն սկսեց վախենալ, և նրա հետաքրքրութիւնը պակասեց: Նա նայում էր հօրը և արդէն նրա գեղեցիկ զնչիցն երե-

ուում էր, որ երկիւղը հետաքրքրութեան հետ կուր է մղում. կանգ առնելով դռների մօտ, նա չէր վստահանում ներս մտնել:

— Հայրիկ, կոկորդիլոսները շատ են մեծ:

— Այո, իմ երկշոտ:

— Այնպէս մեծ, ինչպէս խոհարարուհի նաննան:

— Նրանք ուրիշ ձևի են. տափակ ու երկար:

— Զարուհակները մեր ճանապարհը, հայրիկ. ամենից լաւն այն է, որ դու ինձ վագրերի և կոկորդիլոսների մասին պատմես, ես այդ աւելի եմ սիրում. ապա ինձ համար խաղալիկներ կըգնես այն փողով, որը դու պէտք է վճարէիր բալթագանը մտնելիս:

— Ո՛չ, անգինս, դու առանց այն էլ շատ խաղալիկներ ունիս:

— Ա՛խ, հայրիկ, ի՛նչ ես ասում: Եթէ գիտենայիր, թէ Ալէքսանդրն ինչքան խաղալիկներ ունի... և այն էլ ինչպիսիները... Օ՛, բոլորն էլ լար-

ուում և ման են դալիս: Նա ունի մի երկաթուղի՝ երեք վագոնից կազմած, միջումն էլ ճանապարհորդներ: Եւ յետոյ՝ շոգեմեքենայումն մեքենավարը ամբողջովին սււացած ու գունատ: Նա ձի վարժեցնելու գործիք էլ ունի, և այնտեղ ձիաները բոլոր ժամանակ պտտուում են, շարունակ պտտուում: Հայրիկ, ինձպէս պտտիկ եղած ժամանակ դ՞ու էլ ունեցել ես խաղալիկներ:

— Այո, բայց քո ունեցածներից շատ աւելի քիչ:

— Իսկ քեզ, հայրիկ, չէ՛ին շքեմփացնում:

— Պատահում էր, թանգազինս:

— Խփած տեղզ ցաւում էր:

— Երբեմն:

— Երբ մայրիկն ինձ շքեմփացնում է, երբէք ցաւ չէ պատճառում: Ես լալիս եմ ու բղաւում, բայց այդ էլ հէնց այնպէս: Այժմ նա ինձ երբէք չի շքեմփացնում:

— Ի՛նչ շատ ես սիրում մայրիկիդ:

—Այո՛, հայրիկ, բայց քեզ աւելի եմ սիրում:

—Երբէք չըզէտք է այգպէս ասել: Ինչո՞ւ ես ինձ աւելի սիրում, քան մօրդ:

—Քեզ, հայրիկ, միայն ճաշի վախտերն եմ տեսնում, իսկ մայրիկին միշտ էլ տեսնում եմ: Եթէ դու ինձ համար խաղալիկ կըգնես, այն ժամանակ կասեմ, որ ձեզ երկուսիդ էլ միատեսակ եմ սիրում:

—Ախ, որպիսի գարշելի ստախօսն ես դու: Հապա Զինգերի մօտ գնալ և պաղպաղակ ուտել չես ուզում արդէօք. դա աւելի լաւ է:

—Այո՛, այո՛, հայրիկ, ելակինը, վարդագոյնը:

Հանդարտիկ ուտելով պաղպաղակը, Մարիօն ցանկացաւ մօր համար շաքարահացեր գնել. չէ՛ որ նա, խղճուկ մայրիկը, պաղպաղակ չբստացաւ. սիրուն ժապաւէնով կապած մի փոքրիկ ծրար, իր մատն էլ հանգոյցի մէջ անցկացրած՝ նա

պէտք է այդ անպատճառ ինքը տանէր:

—Հայրիկ, երբ ես մեծանամ, ամենայն օր կարնո՞ղ եմ պաղպաղակ ուտել:

—Գու կըհիւանդանաս:

—Ո՛չ, ես չեմ հիւանդանալ:

—Հայրիկ, ես ուզում եմ կիրասիր (գրահակիր հեծելազօր) դառնալ:

—Իսկ եթէ դու չըմեծանանս, չէ՛ որ դեռ շատ պատիկ ես:

—Հայրիկ, դու ինձ համար ուտելու բաներ շատ ու շատ բեր, որպէսզի մեծանամ ու հաստանամ: Եթէ այսպէս պատիկ մնամ, ինձ կիրասիր չեն ընդունիլ:

Հէնց այդ ժամանակ նրանք անցնում էին խաղալիկների մի մեծ խանութի մօտով, և Մարիօն յանկարծ աղչեց:

Նա կանգ առաւ պատուհանի մօտ և, բերանը կիսով բացած, աչքերով ազահարար նայում էր ցուցադրած բոլոր հրապուրանքների:

Մարիօի աչքերն այնպիսի խան-

դադատանքով էին նայում խաղալիկներին, որ հայրը շրկարողացաւ ընդդիմանալ և Մարիօի հետ մտաւ խանութ:

— Ինձ խիստ շատ է դուր գալիս քո ինձ համար գնած այս գիւղը, — շշնջում էր շարաճճիկը, երբ նրանք ուղևորւեցին գէպի տուն. — Ինչ ես կարծում, քանի տուն կայ այստեղ:

— Կարծում եմ, որ մի քսան տուն կըլինի:

— Որ այդպէս է, քեզ մի անգամ կըհամբուրեմ, իսկ եթէ այստեղ կայ նաև եկեղեցի մեծ զանգակատնով միասին՝ քեզ մի անգամ ևս պլինդ, շատ պլինդ կըհամբուրեմ: Ես շատ ու շատ ուրախ եմ, որ դու ինձ համար այս խաղալիկը գնեցիր, որովհետև սրա հետ ես կարող եմ տանը խաղալ: Ուրբաթ օրը մայրիկըն ինձ համար մի սերսօ և մի մեծ գնդակ գնեց: Բայց ինչ կարող եմ անել սերսօի և գնդակի հետ: Զէ որ ես կարող եմ կահ-կարասիքը ջար-

դել և հայելին կոտրել, եթէ սկսեմ նրանցով սենեակներումը խաղալ. ճշմարիտ չէ, հայրիկ:

— Սերսօն ու գնդակը դու կարող ես խաղալ Պինչիօում, իմ փոքրիկ հակառակորդ:

— Ոչ, ես չեմ սիրում Պինչիօն: Ես կըխաղամ Պամֆիլիի դղեակում: Մենք, մայրիկի հետ միասին, ուրբաթ օրն այնտեղ գնացինք. ինձ համար շատ տխուր էր փակ կառքով գնալը, բայց մայրիկն ասաց, որ երբ Պամֆիլի հասնենք, դուրս կըզանք ու կըզբօսնենք:

— Իսկ դու միթէ փակ կառք երբէք չես նստել:

— Ոչ, հայրիկ:

— Եւ երբ որ Պամֆիլի հասար, դու սերսօ և գնդակ էիր խաղում:

— Այո, մայրիկի՝ Բիշարի հետ խօսած ժամանակը:

— Բիշարի հետ:

— Այո, հայրիկ:

— Ինչ էր շինում այնտեղ Բիշարը:

—Նա այնտեղ գրօսնում էր հայրիկ: Սկզբում ես գնում էի մայրիկի և նրա հետ, իսկ յետոյ, զընդակի հետ խողալով, նրանցից առաջ վազեցի, քանի որ ինձ վրայ ոչ մի ուշադրութիւն չէին դարձնում: Այդտեղ յանկարծ գնդակս թռաւ միւս ճանապարհի վրայ և մինչ փնտրելու ետեիցն էի, էլ մայրիկս շքկար, ես նրան կորցրի: Օ՛, սաստիկ վախեցայ: Իսկ ինչ կըստատահէր ինձ, եթէ միանգամայն մոլորէի անտառում. չէ որ ինձ այնտեղ գայլերը կուտէին:

—Այն... գուցէ... իսկ... իսկ մայրիկը:

—Ես նրան յետոյ միայն գտայ փակ կառքի մօտը, նա ինձ սպասում էր:

—Իսկ զու նրան երկար ժամանակ էիր փնտրում:

—Հինգ ըոպէ, հայրիկ:

—Միայն:

—Գուցէ և հինգ ժամ, ինչ զիտեմ: Մայրիկն ինձ հայհոյում էր,

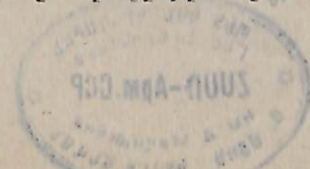
իսկ ես լաց էի լինում: Բոլորը զընդակի մեղն էր, հէնց դրա համար էլ նրան մի լաւ ծեծեցի: Բիշարը մեկ հետ միասին կառք նստեց և վարագայրները ցած թողեց, այնպէս որ փողոցները չէին երևում: Մենք մայրիկի հետ միասին իջանք Բիպետտի մօտը. բայց զրանից առաջ Բիշարը մայրիկի վզիցը համբուրեց: Նա ինչո՞ւ այդպէս արաւ, հո՛, հայրիկ:

—Յետոյ՝ մենք գնացինք, իսկ նա մնաց կառքի մէջ: Բայց ինչո՞ւ է նա մայրիկի վզիցը համբուրում: 2է որ նա իմ հայրիկը չէ և ոչ էլ փոքրիկ Մարիօն, որ համբուրենք մայրիկին: Հայրիկ, ասո՞ւ նրան, որ այլ ևս այդպիսի բան չանէ:

—Այդ ես կասեմ նրան, որդեակըս:

III

Մայրը նախասենեակում ըսպասում էր իր մանկանը, ականջ դնելով նրա քայլերի աղմուկին:

— Դու մենակ ես, Մարիօ:

— Այո՛, մայրիկ, մենակ եմ: Հայրիկը մեզ համար բաներ է գնել. ինձ համար զիւղ, իսկ քեզ համար շաքարահացեր:

Նա կանգնած էր ամբողջովին գունատ, սոսկումով լի: Երեխան հէնց ղէմ առ ղէմ նայում էր նրան իր փայլուն աչքերով:

— Իսկ ո՞ւր գնաց քո հայրիկը, Մարիօ:

— Գնաց Բիշարին ասելու, որ նա այլևս չըհամբուրէ քնդ, մայրիկ:

— Օ՛, Մարիօ, Մարիօ, — աղաղակեց մայրը, անօգնական, յատակի վրայ փռելով, — դու բացեցիր իմ գաղտնիքը, և... կործանեցիր ինձ:

«Ազգային գրադարան»

NL0306972

8209

Լոյս ևն տեսիլ մեր աշխատասիրում

1. Մեղաւոր (սպառւած) . . . 5 կ.
 2. Նոր-փնջիկ (սակաւաթիւ) . . . 5 »
 3. Փոքրիկ ընթերցարան (սակաւաթ.) 5 »
 4. Փոքրիկ գրայցներ (սպառւած) . . . 10 »
 5. Կնոջ վրեժը (Գ. Մենդեսի) . . . 3 »
 6. Կնոջ զապենիք (Մ. Սերաֆ.) . . . 3 »

ВИБЛИОТЕКА
 ИНСТИТУТА
 ИСТОРИИ АРМЕНИИ
 Академии Наук
 СССР

Գումարով գնողներին 30% զեղջ. նա-
 նապարհաձախար նրանց վրայ: Գիմիկ՝
 ТИФЛИСЬ, (Пушкинскій пассажъ)
 Геворку Бабурянцу.

Շուտով լոյս կբառնան

7. Մայրը (Կ. Հիւլօի) և ուրիշ գրայցներ 5 կ.
 8. Նապոևական ևևխարներ (պատկերազ.)

85

U-43